

Βρυξέλλες, 14.5.2019
COM(2019) 228 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και
Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) 2018**

{SWD(2019) 174 final}

I. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ανθρώπινο και κοινωνικό κόστος της τοξικομανίας είναι τεράστιο. Τα ναρκωτικά και η τοξικομανία επηρεάζουν την υγεία και την ευημερία πολλών ανθρώπων, ιδίως νέων, δημιουργούν απειλές κατά της ασφάλειας και προκαλούν πρόωρους θανάτους. Ως εκ τούτου, η τοξικομανία συνεπάγεται κόστος για τη δημόσια υγεία (πρόληψη των ναρκωτικών, υγειονομική και νοσοκομειακή περίθαλψη), τη δημόσια ασφάλεια, το περιβάλλον και την παραγωγικότητα κατά την εργασία. Η αγορά των παράνομων ναρκωτικών είναι η πλέον δυναμική εγκληματική αγορά στην ΕΕ και μπορεί να προσαρμόζεται άμεσα στα μέτρα ελέγχου των ναρκωτικών.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΙΝΤ, εφεξής «ο Οργανισμός») ιδρύθηκε το 1993 ως ένας από τους αποκεντρωμένους οργανισμούς της ΕΕ¹. Στόχος του Οργανισμού, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 (εφεξής «ο ιδρυτικός κανονισμός»)², είναι να παρέχει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της τεκμηριωμένες, αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληροφορίες για το φαινόμενο των ναρκωτικών και της τοξικομανίας καθώς και για τις συνέπειές τους. Τα βασικά καθήκοντα του Οργανισμού είναι η συλλογή και ανάλυση των υπαρχόντων στοιχείων, η βελτίωση της μεθοδολογίας συγκρίσεως των στοιχείων, η διάδοση των στοιχείων και η συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς και οργανισμούς καθώς και με τρίτες χώρες. Ο Οργανισμός λειτουργεί ως κέντρο αριστείας όσον αφορά την παροχή πληροφοριών σχετικά με το φαινόμενο των ναρκωτικών, όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και διεθνώς.

Στο άρθρο 23 του ιδρυτικού κανονισμού προβλέπεται η διενέργεια «εξωτερικής αξιολόγησης του Κέντρου κάθε έξι έτη, σε χρονική στιγμή που συμπίπτει με την ολοκλήρωση δύο τριετών προγραμμάτων εργασίας του Κέντρου». Η αξιολόγηση θα πρέπει επίσης να καλύπτει το σύστημα Reitox (το Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία)³. Η προηγούμενη αξιολόγηση διενεργήθηκε την περίοδο 2011/2012⁴. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία αξιολόγησης στα τέλη του 2017, η οποία διενεργήθηκε το 2018. Την αξιολόγηση διενήργησε κοινοπραξία με επικεφαλής την ICF Consulting Ltd., σε συνεργασία με το Centre for the Study of Democracy (Κέντρο μελέτης της Δημοκρατίας - CSD) και την Optimity Advisors, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου και Νοεμβρίου 2018. Η τελική έκθεση της αξιολόγησης θα δημοσιευτεί στο διαδίκτυο.

Η εν λόγω έκθεση θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καθώς και στο διοικητικό συμβούλιο του Οργανισμού. Στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την εν λόγω έκθεση της Επιτροπής παρέχεται λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων της εξωτερικής αξιολόγησης.

¹ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 302/93 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1993, για την ίδρυση ευρωπαϊκού κέντρου παρακολούθησης ναρκωτικών και τοξικομανίας, ΕΕ L 36 της 12.2.1993, σ. 1.

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (αναδιατύπωση), ΕΕ L 376 της 27.12.2006, σ. 1 όπως τροποποιήθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/2101 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και τη διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων σχετικά με νέες ψυχοδραστικές ουσίες, ΕΕ L 305 της 21.11.2017, σ. 1.

³ Βλ. άρθρο 5 του ιδρυτικού κανονισμού.

⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/drug-control/docs/2012_emcdda_evaluation_main_report_en.pdf

II. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το πεδίο εφαρμογής της αξιολόγησης ήταν το ακόλουθο:

- *ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής*: η αξιολόγηση κάλυψε τους δύο πυλώνες του έργου του Οργανισμού, δηλ. τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια. Αξιολογήθηκε η διακυβέρνηση και η διοίκηση, η οργανωτική δομή, οι εργασίες, η χρηματοδότηση και η εξασφάλιση πόρων, η διαχείριση των πληροφοριών και η εργασία του Reitox, η συνεργασία του Οργανισμού με άλλους συναφείς οργανισμούς της ΕΕ [όπως οι οργανισμοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων⁵, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC)] και διεθνείς οργανισμούς [όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ), το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC), κ.λπ.], οι συμπράξεις με τρίτες χώρες, και η δημοσιοποίηση και η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας.
- *γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής*: η αξιολόγηση κάλυψε τις χώρες που υπέβαλαν στοιχεία στον Οργανισμό, δηλ. τα κράτη μέλη της ΕΕ και τη Νορβηγία και την Τουρκία, καθώς και τρίτες χώρες με τις οποίες ο Οργανισμός διατηρεί στενότερες σχέσεις χάρη στη σύναψη ρυθμίσεων εργασίας, συμφωνιών συνεργασίας ή παρόμοιων συμφωνιών.
- *χρονικό πεδίο εφαρμογής*: η αξιολόγηση κάλυψε τις δραστηριότητες που διεξήχθησαν από την 1η Ιανουαρίου 2013 μέχρι την 30η Ιουνίου 2018⁶, σε χρονική στιγμή που συμπίπτει με την ολοκλήρωση δύο διαδοχικών τριετών στρατηγικών και προγραμμάτων εργασίας του Οργανισμού.

Η αξιολόγηση του Οργανισμού, που βασίστηκε στα πορίσματα της προηγούμενης αξιολόγησης, κάλυπτε τα πέντε βασικά κριτήρια αξιολόγησης: αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα, συνοχή, συνάφεια και προστιθέμενη αξία για την ΕΕ. Οι ερωτήσεις της αξιολόγησης που αφορούσαν τα διδάγματα που αντλήθηκαν αντιστοιχούσαν στα εν λόγω πέντε κριτήρια. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα της αξιολόγησης σε σχέση με τα εν λόγω κριτήρια, ενώ λεπτομερέστερη παρουσίαση αυτών περιλαμβάνεται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Κατά τη διεξαγωγή της μελέτης εξωτερικής αξιολόγησης, ο ανάδοχος προσδιόρισε σειρά περιορισμών που επηρεάζουν την εν λόγω έκθεση. Ο βασικός περιορισμός ήταν η έλλειψη βάσης αναφοράς για τα περισσότερα στοιχεία, γεγονός που δυσχέρανε την ανάλυση της προόδου. Άλλοι παράγοντες που μπορεί να περιορίζουν την εγκυρότητα των πορισμάτων είναι η περιορισμένη χρονική διάρκεια της αξιολόγησης, το χαμηλό ποσοστό απαντήσεων σε

⁵ Πέραν του ΕΚΠΙΝΤ, οργανισμοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων είναι οι εξής: CEPOL [Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (ΕΑΑ)], EASO (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο), EIGE (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων), eu-LISA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης), Eurojust, Ευρωπόλ (Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου), FRA (Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) και Frontex (Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής).

⁶ Η προθεσμία για την εργασία του αναδόχου ορίστηκε στις 30 Ιουνίου 2018, δηλ. την ημερομηνία υποβολής της γενικής έκθεσης του Οργανισμού για τις δραστηριότητες του 2017 http://www.emcdda.europa.eu/publications/gra/2017_en

ορισμένες ερωτήσεις ή από ορισμένες ομάδες ενδιαφερόμενων μερών, αντίστοιχα, η ποιότητα των ληφθέντων στοιχείων καθώς και η χρήση διαφορετικών βασικών δεικτών επίδοσης κατά την περίοδο της αξιολόγησης και η απουσία προϋπολογισμού βάσει δραστηριοτήτων⁷.

A. Συνάφεια

Με βάση το κριτήριο της συνάφειας εξετάστηκε το κατά πόσον τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του Οργανισμού ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών του. Αξιολογήθηκε η δυνατότητα ανταπόκρισης του Οργανισμού στις επιστημονικές, οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Τέλος, με βάση το κριτήριο της συνάφειας, διερευνήθηκαν οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την πιθανή διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της παρακολούθησης, καθώς και σχετικά με τον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τις παράνομες και τις νόμιμες ουσίες, και τις εθιστικές συμπεριφορές που δεν αφορούν ουσίες.

Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του Οργανισμού ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών του παρέχοντάς τους κατάλληλη και έγκαιρη πληροφόρηση. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διαβούλευσης καταδείχθηκε παντοιοτρόπως ότι ο Οργανισμός ανταποκρινόταν ως επί το πλείστον στις ανάγκες των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, ιδίως στο επίπεδο της ΕΕ, και, σε μικρότερο βαθμό, στο εθνικό επίπεδο. Υπάρχουν περιθώρια διεύρυνσης της συνεργασίας με την επιστημονική κοινότητα, καθώς και βελτίωσης της προβολής του Οργανισμού σε ό,τι αφορά τους επαγγελματίες του τομέα και το ευρύ κοινό.

Ο οργανισμός ανταποκρίθηκε ικανοποιητικά στις ποικίλες αλλαγές κατά την περίοδο αξιολόγησης. Η ζήτηση και η προσφορά ναρκωτικών αποτελούν ένα δυναμικό και μεταβαλλόμενο πεδίο, και ο Οργανισμός ανταποκρίθηκε δίδοντας μεγαλύτερη έμφαση στις αναδυόμενες απειλές και τάσεις, αναπτύσσοντας νέες μεθοδολογίες και κάνοντας χρήση πληροφοριών ανοικτής πηγής όπως η ανάλυση λυμάτων⁸ ή οι μελέτες χαρτογράφησης και περιγραφής νέων τάσεων (trendspotter)⁹. Σε ό,τι αφορά τις εκδόσεις, ο Οργανισμός απευθύνεται στα διάφορα είδη κοινού προσαρμόζοντάς τις στα διάφορα είδη ενδιαφερόμενων μερών. Γενικά, οι συνεντεύξεις κατέδειξαν την ανάγκη διαμόρφωσης προϊόντων περισσότερο προσανατολισμένων προς το μέλλον για τον προσδιορισμό των μελλοντικών τάσεων και κινδύνων με σκοπό την καλύτερη υποστήριξη της ετοιμότητας και της αντίδρασης της ΕΕ σε ό,τι αφορά το διαρκώς μεταβαλλόμενο πεδίο των ναρκωτικών και την αμεσότερη επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη στο εθνικό επίπεδο.

Ο Οργανισμός προέβη σε εσωτερική αναδιοργάνωση προκειμένου να ευθυγραμμιστεί καλύτερα με τους πολιτικούς και στρατηγικούς στόχους της πολιτικής για τα ναρκωτικά, και αντιμετώπισε τους οικονομικούς περιορισμούς ιεραρχώντας κατά προτεραιότητα τις δραστηριότητές του και ανακατανέμοντας τους πόρους του.

⁷ Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο τμήμα V.B. και στο παράρτημα II σημείο 2 του συνοδευτικού εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

⁸ http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/waste-water-analysis_en

⁹ Εγχειρίδιο «Trendspotter»: www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/trendspotter-manual_en; η πλέον πρόσφατη μελέτη χαρτογράφησης και περιγραφής νέων τάσεων (trendspotter) αφορούσε τις τάσεις στην αγορά κοκαΐνης: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/10225/2018-cocaine-trendspotter-rapid-communication.pdf>

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης εξετάστηκε επίσης το ζήτημα της δυνητικής μελλοντικής διεύρυνσης του πεδίου αρμοδιοτήτων του Οργανισμού. Η αξιολόγηση δεν κατέληξε σε οριστικό πόρισμα επί του συγκεκριμένου ζητήματος. Παρότι οι εκπρόσωποι των κρατών μελών και το προσωπικό του Οργανισμού τάχθηκαν στην πλειονότητά τους υπέρ της διεύρυνσης προκειμένου να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής και άλλες νόμιμες και παράνομες ουσίες όπως το αλκοόλ, ο καπνός ή τα συνταγογραφούμενα φάρμακα, και, σε μικρότερο βαθμό, εθιστικές συμπεριφορές όπως τα τυχερά παιχνίδια, τα ενδιαφερόμενα μέρη σε επίπεδο ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί είχαν αποκλίνουσες απόψεις.

B. Αποτελεσματικότητα

Με βάση το κριτήριο της αποτελεσματικότητας αξιολογήθηκε ο βαθμός επιτυχίας του Οργανισμού όσον αφορά την επίτευξη και την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων του και των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στον ιδρυτικό κανονισμό. Εξετάστηκε ο βαθμός στον οποίο οι αλλαγές στη δομή του Οργανισμού που προέκυψαν στο πλαίσιο της εφαρμογής της «Στρατηγικής του ΕΚΠΙΝΤ 2025»¹⁰, καθώς και η πρόσφατη αναδιοργάνωση συνέβαλαν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του. Άλλες πτυχές που εξετάστηκαν με βάση το εν λόγω κριτήριο ήταν η αποτελεσματικότητα του δικτύου Reitox¹¹, η χρήση των εσωτερικών εργαλείων παρακολούθησης, οι εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον αντίκτυπο των εργασιών του Οργανισμού και των διεθνών δραστηριοτήτων του, δηλ. τη συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Λαμβανομένης υπόψη της γενικής εικόνας από τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η αξιολόγηση κατέδειξε ότι ο Οργανισμός χαίρει ευρείας αναγνώρισης και υψηλής εκτίμησης από τις κοινότητες των ενδιαφερόμενων μερών του ως κέντρο αριστείας και σε ό,τι αφορά την πληροφόρηση για το φαινόμενο των ναρκωτικών, όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και διεθνώς. Οι παραγόμενες πληροφορίες θεωρούνται τεκμηριωμένες, αντικειμενικές, αξιόπιστες και έγκυρες, όπως καταδείχθηκε από τη στοχευμένη έρευνα για την κοινωνία των πολιτών και την επιστημονική κοινότητα, καθώς και βάσει της δημόσιας διαβούλευσης. Με βάση τις ίδιες πηγές καταδείχθηκε ότι οι βασικοί τομείς που χρήζουν βελτίωσης και ενίσχυσης είναι η βελτίωση της συγκρισιμότητας των πληροφοριών, η περαιτέρω χρήση των οπτικών μέσων και η βελτίωση της ποιότητας της μετάφρασης.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης διαπιστώθηκε ότι επιτεύχθηκε η πλειονότητα των στόχων που καθορίζονταν στο πλαίσιο των τριετών στρατηγικών και προγραμμάτων εργασίας του Οργανισμού.

Όσον αφορά την παρακολούθηση της κατάστασης του προβλήματος των ναρκωτικών, οι επιδόσεις του Οργανισμού ήταν ικανοποιητικές. Η παροχή εκ μέρους του Οργανισμού στοιχείων για τη ζήτηση και, σε μικρότερο βαθμό, για την προσφορά συνετέλεσε στην πληροφόρηση των ενδιαφερόμενων αρχών και των επαγγελματιών του τομέα, βελτιώνοντας την ικανότητα αντίδρασής τους στις τάσεις της αγοράς ναρκωτικών. Ο Οργανισμός δημιούργησε μηχανισμούς για την τακτική και διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων στο πεδίο των ναρκωτικών, με στόχο τον προσδιορισμό των αναδυόμενων κινδύνων. Το καθήκον παρακολούθησης συμπληρώνεται διά της δημοσίευσης τακτικών και επικαιροποιημένων

¹⁰

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4273/2017.1998_EMCCDA_STRATEGY_2025_web-1.pdf

¹¹

Μέλη του δικτύου Reitox είναι εντεταλμένοι εθνικοί οργανισμοί ή υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη συλλογή στοιχείων και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία («εθνικά εστιακά σημεία» ή «εθνικά παρατηρητήρια ναρκωτικών»).

στοιχείων για τις εξελίξεις όσον αφορά τη ζήτηση και την προσφορά ναρκωτικών ουσιών, ιδίως μέσω της Ευρωπαϊκής έκθεσης για τα ναρκωτικά, αλλά και μέσω των πολυάριθμων άλλων εκδόσεων του Οργανισμού. Ωστόσο, η αξιολόγηση κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι η εργασία σχετικά με τη χρήση πολλαπλών ναρκωτικών ουσιών είναι σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής. Σε αυτό το πλαίσιο, στην εξωτερική μελέτη αναφερόταν ότι ο όρος «χρήση πολλαπλών ναρκωτικών ουσιών» δεν αναφέρεται καθόλου στις τριετείς στρατηγικές και στα προγράμματα εργασίας του Οργανισμού.

Παρομοίως, η εργασία του Οργανισμού σχετικά με την παρακολούθηση των εφαρμοζόμενων λύσεων στα προβλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά αξιολογήθηκε θετικά από τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως δε, στη συγκεκριμένη περίπτωση, από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση δίνοντας απαντήσεις στις ερωτήσεις της έρευνας και στις λίγες στοχευμένες συνεντεύξεις. Η πύλη βέλτιστων πρακτικών¹² διαδραματίζει κεντρικό ρόλο όσον αφορά την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στους τομείς της πρόληψης, της θεραπείας, του περιορισμού των ζημιών και της κοινωνικής επανένταξης.

Μέσω της εφαρμογής του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης (ΣΕΠ), το οποίο λειτουργεί είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα και επτά ημέρες την εβδομάδα, ο Οργανισμός συνέβαλε στον εντοπισμό των νέων ψυχοδραστικών ουσιών (NPS), ενισχύοντας, συνεπακόλουθα, την ικανότητα των κρατών μελών να αντιμετωπίζουν το εν λόγω αυξανόμενο πρόβλημα. Τα τελευταία έτη, ο αριθμός των νέων ψυχοδραστικών ουσιών που εντοπίστηκαν για πρώτη φορά στην ΕΕ, και, ως εκ τούτου, κοινοποιήθηκαν στο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, μειώθηκε σε σχέση με την κορύφωση που σημείωσε το 2014¹³. Στα τέλη του 2018, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης παρακολουθούσε πάνω από 700 νέες ψυχοδραστικές ουσίες, οι μισές, κατά προσέγγιση, από τις οποίες διατίθενται στην ευρωπαϊκή αγορά οποιοδήποτε έτος¹⁴. Ωστόσο, οι εντοπιζόμενες ουσίες καθίστανται ολοένα και πιο επικίνδυνες, και, ως εκ τούτου, ο Οργανισμός διενήργησε κατά την περίοδο 2017-18 περισσότερες αξιολογήσεις κινδύνου από οποιοδήποτε προηγούμενο έτος¹⁵. Ο ρόλος του Οργανισμού στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας ενισχύθηκε από τη νέα νομοθεσία για τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες¹⁶.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τα εργαλεία και τα μέσα υποστήριξης των εθνικών πολιτικών για τα ναρκωτικά των κρατών μελών, σε ορισμένα κράτη μέλη παρασχέθηκε, κατόπιν αιτήματός τους, ειδική υποστήριξη σε ό,τι αφορά τον σχεδιασμό ή την παρακολούθηση των εθνικών

¹² http://www.emcdda.europa.eu/best-practice_en

¹³ Κοινοποιήσεις το 2012 (έτος βάσης): 73, 2013: 81, 2014: 101, 2015: 98, 2016: 66, 2017: 53.

¹⁴ Πηγή: ΕΚΠΙΝΤ.

¹⁵ Τα έτη 2017 και 2018 ολοκληρώθηκαν έντεκα αξιολογήσεις κινδύνου, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα να προτείνει η Επιτροπή να τεθούν οι ουσίες υπό έλεγχο. Οι ουσίες που αποτέλεσαν αντικείμενο των εν λόγω αξιολογήσεων κινδύνου ήταν οι ακρυλοφεντανύλη, φουρανυλοφεντανύλιο, AB-CHMINACA, ADB-CHMINACA, 5F-MDMB-PINACA, CUMYL-4CN-BINACA, 4-φθοροϊσοβουτυρυλοφεντανύλιο, τετραϋδροφουρανυλοφεντανύλιο, carfentanils, μεθοξυακετυλοφεντανύλη και κυκλοπροπυλοφεντανύλη.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2101 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και τη διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων σχετικά με νέες ψυχοδραστικές ουσίες, ΕΕ L 305 της 21.11.2017, σ. 1· οδηγία (ΕΕ) 2017/2103 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης-πλαisiου 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, με σκοπό να περιληφθούν στον ορισμό των ναρκωτικών νέες ψυχοδραστικές ουσίες, και για την κατάργηση της απόφασης 2005/387/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ΕΕ L 305 της 21.11.2017, σ. 12.

στρατηγικών και των πολιτικών για τα ναρκωτικά. Αυτή ήταν η περίπτωση της Γερμανίας, της Ιρλανδίας και του Λουξεμβούργου το 2015. Αναπτύχθηκαν εργαλεία και μέσα για την αξιολόγηση των πολιτικών για τα ναρκωτικά, καθώς και την παρακολούθηση των αγορών ναρκωτικών ουσιών¹⁷.

Το δίκτυο Reitox παρέσχε με αποτελεσματικό τρόπο τα στοιχεία και τις πληροφορίες που απαιτούνταν για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονταν στις τριετείς στρατηγικές και προγράμματα εργασίας του Οργανισμού κατά την περίοδο της αξιολόγησης. Η εξωτερική μελέτη κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα, με βάση τις παρατηρήσεις διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών, περιλαμβανομένου προσωπικού του ΕΚΠΝΤ, ότι υπήρχαν αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών σημείων επαφής σε ό,τι αφορά την ποιότητα και την έγκαιρη παροχή των στοιχείων, αν και σημειώθηκε πρόοδος σε σχέση με την τελευταία αξιολόγηση. Οι εν λόγω αποκλίσεις οφείλονται κατά κύριο λόγο στους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που έχουν στη διάθεσή τους τα εθνικά εστιακά σημεία. Υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω βελτιώσεις, ιδίως όσον αφορά τη συγκρισιμότητα των παρεχόμενων στοιχείων.

Οι δραστηριότητες του Οργανισμού σε διεθνές επίπεδο συνάδουν με τις προτεραιότητες της ΕΕ όσον αφορά την εξωτερική δράση. Ο Οργανισμός μεταδίδει την εμπειρία του όσον αφορά την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής σε τρίτες χώρες, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη βελτίωση της κατανόησης του φαινομένου των ναρκωτικών σε παγκόσμια κλίμακα, γεγονός που με τη σειρά του συμβάλλει στη διαμόρφωση πληρέστερης εικόνας της κατάστασης στην ΕΕ. Τα ενδιαφερόμενα μέρη σε διεθνές επίπεδο και το προσωπικό του Οργανισμού συμφώνησαν σε γενικές γραμμές ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω δράσης σε διεθνές επίπεδο, δηλ. όσον αφορά τη συνεργασία με τρίτες χώρες και τη βελτίωση της συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς. Ωστόσο, η εν λόγω δράση πρέπει να συνάδει με την αποστολή του Οργανισμού, δηλ. την πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου των ναρκωτικών. Τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετείχαν στη διαβούλευση επισήμαναν την ύπαρξη αλληλεπικαλύψεων, όπως η αλληλεπικάλυψη της συλλογής στοιχείων με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος, η οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Παρότι οι αλλαγές στη δομή του Οργανισμού που προέκυψαν από την εφαρμογή της «Στρατηγικής του ΕΚΠΝΤ 2025» και η εσωτερική αναδιοργάνωση έλαβαν χώρα σχετικά πρόσφατα και παρότι απαιτείται περισσότερος χρόνος για απτά αποτελέσματα, φαίνεται ότι τα παραπάνω είχαν θετικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα του Οργανισμού. Η εσωτερική αναδιοργάνωση συνέβαλε περαιτέρω στην καλύτερη επιτέλεση των καθηκόντων που καθορίζονται στον ιδρυτικό κανονισμό καθώς και στην επίτευξη των στόχων του Οργανισμού. Για παράδειγμα, η αναδιάρθρωση των επιστημονικών πόρων σύμφωνα με τους δύο πυλώνες της «Στρατηγικής του ΕΚΠΝΤ 2025» βοήθησε τον Οργανισμό να παρέχει πιο έγκυρα στοιχεία, να προσαρμόζεται στις νέες επιστημονικές και περιβαλλοντικές εξελίξεις, και να αντιδρά στις προκλήσεις και στις συγκυριακές μεταβολές στο πεδίο των ναρκωτικών ουσιών.

Μεταξύ των εξωτερικών παραγόντων που έχουν επηρεάσει την αποτελεσματικότητα του Οργανισμού περιλαμβάνονται το μεταβαλλόμενο πεδίο της κατανάλωσης ναρκωτικών, η εμφάνιση νέων αγορών, και οι νέες προκλήσεις ασφαλείας που συνδέονται με τα ναρκωτικά

¹⁷ Βλ., για παράδειγμα, «Evaluating drug policy: a seven-step guide to support the commissioning and managing of evaluations», www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4680/td0417390enn1.pdf, και τον σχετικό δικτυακό τόπο (www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/policy-evaluation)· ή το «Trendspotter manual: a handbook for the rapid assessment of emerging drug-related trends», <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/10233/2018-trendspotter-manual.pdf>

και τις εξελισσόμενες εθνικές πολιτικές. Ο Οργανισμός αντέδρασε προορατικά σε σχέση με τους εν λόγω παράγοντες όπως αναφέρεται ανωτέρω.

Το γενικό συμπέρασμα της αξιολόγησης είναι ότι τα πολυάριθμα εργαλεία και οι μηχανισμοί (εσωτερικά και εξωτερικά) που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και την επανεξέταση των επιδόσεων και των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων του Οργανισμού φαίνεται ότι λειτουργούν καλά και είναι επαρκή ώστε να διασφαλίζεται η λογοδοσία και η δέουσα αξιολόγηση της συνολικής επίδοσής του. Ωστόσο, στην έκθεση αξιολόγησης τονίζεται ότι λόγω της χρήσης διαφορετικών βασικών δεικτών επίδοσης (KPI) κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης και της απουσίας προϋπολογισμού βάσει δραστηριοτήτων, η παρακολούθηση των επιδόσεων ήταν εφικτή μόνο με βάση τους βασικούς δείκτες. Για την άμβλυνση του εν λόγω προβλήματος, θα πρέπει να καταβληθούν μελλοντικά περαιτέρω προσπάθειες εξορθολογισμού των δεικτών και θέσπισης ενός προϋπολογισμού βάσει δραστηριοτήτων.

Γ. Αποδοτικότητα

Με βάση το κριτήριο της αποδοτικότητας αξιολογήθηκε ο βαθμός στον οποίο ο Οργανισμός διεκπεραίωσε τις δραστηριότητές του, πέτυχε τους στόχους του και παρουσίασε αποτελέσματα με εύλογο κόστος, σε ό,τι αφορά τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους και τις ρυθμίσεις διοικητικού χαρακτήρα.

Δεδομένων των περιορισμών των διαθέσιμων στοιχείων, η αξιολόγηση μπορεί να καταλήξει στο εύλογο συμπέρασμα ότι ο Οργανισμός αξιοποίησε αποτελεσματικά τους διαθέσιμους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους προκειμένου να επιτύχει τις επιδόσεις, τα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο που καθορίζονταν στις τριετείς στρατηγικές και προγράμματα εργασίας. Διά της εφαρμογής των αλλαγών στην οργανωτική δομή και στη δομή της διακυβέρνησής του, καθώς και μέσω της ανακατανομής των διαθέσιμων (ανθρώπινων και οικονομικών) πόρων, ο Οργανισμός αύξησε τις αποδόσεις του και εισήγαγε νέα είδη προϊόντων και υπηρεσιών χωρίς να λάβει πρόσθετη χρηματοδότηση.

Ο προϋπολογισμός παρέμεινε σχετικά αμετάβλητος στη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης, με μικρές μόνο διακυμάνσεις. Σε σύγκριση με το 2012, ο προϋπολογισμός αυξήθηκε κατά ποσοστό που δεν υπερέβη το 1 %. Το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού (60 % το 2017) αφορά έξοδα προσωπικού. Στα εν λόγω έξοδα περιλαμβάνονται τόσο επιχειρησιακά όσο και διοικητικά/υποστηρικτικά καθήκοντα. Κατά την περίοδο της αξιολόγησης, το ποσοστό των μελών επιχειρησιακού προσωπικού αυξήθηκε σταδιακά, από 68 % το 2012 σε 71 % το 2017.

Τα οφέλη από το έργο του Οργανισμού είναι τα ακόλουθα: η σαφής και διεξοδική εικόνα της κατάστασης στο πεδίο των ναρκωτικών στην ΕΕ· μια εμπειριστατωμένη συζήτηση σχετικά με τις πολιτικές και τις στρατηγικές για τα ναρκωτικά· η αποτελεσματική διευκόλυνση της δημιουργίας ενός χρήσιμου δικτύου επαγγελματιών στο πεδίο των ναρκωτικών και της τοξικομανίας (Reitox), περιλαμβανομένης της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών· μια προορατική προσέγγιση ως προς τις νέες ουσίες και τις αναδυόμενες τάσεις· και η προαγωγή της επιστημονικής αριστείας. Παρότι τα εν λόγω οφέλη είναι δύσκολο να αποτιμηθούν με ποσοτικούς όρους, οι συνολικές επιδόσεις του Οργανισμού χαίρουν μεγάλης εκτιμήσεως από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην ΕΕ, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ο Οργανισμός είναι αποδοτικός οικονομικά καθώς το κόστος επίτευξης και διαχείρισης των επιδόσεων και των δραστηριοτήτων του είναι μικρότερο σε σύγκριση με τις ίδιες μετρήσεις

που αφορούν άλλους οργανισμούς της ΕΕ παρόμοιου μεγέθους και πεδίου αρμοδιοτήτων, όπως καταδεικνύεται από τη συγκριτική περιπτώσιολογική μελέτη¹⁸. Τα οφέλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν ήταν εφικτό να επιτευχθούν από έναν μεμονωμένο εθνικό οργανισμό, ειδικότερα η ανάπτυξη βασικών δεικτών εφαρμοζόμενων από όλα τα μέλη του δικτύου Reitox, ο έλεγχος των πολιτικών που συνδέονται με τα ναρκωτικά, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τις αναδυόμενες απειλές, και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Η επίτευξη των βασικών δεικτών επίδοσης και το υψηλό ποσοστό εκτέλεσης του προϋπολογισμού καταδεικνύουν ότι το μοντέλο αποκεντρωμένης διαχείρισης που υιοθετήθηκε κατά την έναρξη της περιόδου αξιολόγησης απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Υποδεικνύουν ότι η τρέχουσα διακυβέρνηση, ο τρόπος οργάνωσης, τα συστήματα διαχείρισης και οι μέθοδοι εργασίας είναι τα κατάλληλα για τις εργασίες του. Υπάρχουν περιθώρια απλούστευσης του τρόπου διοίκησης και των μεθόδων εργασίας του Οργανισμού, όπως η επανεξέταση και ο εκσυγχρονισμός των εργαλείων τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών, και βελτίωσης του εσωτερικού σχεδιασμού μέσω της θέσπισης προϋπολογισμών βάσει δραστηριοτήτων.

Ο Οργανισμός βελτίωσε τις διαδικτυακές δραστηριότητες προβολής του, και τα ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν την ικανοποίησή τους σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες προβολής και επικοινωνίας, θεωρώντας τις αρκούντως αποδοτικές. Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά τις δραστηριότητες προβολής που απευθύνονται στα ενδιαφερόμενα μέρη στο εθνικό επίπεδο και στους επαγγελματίες του τομέα.

Δ. Συνοχή

Με βάση το κριτήριο της συνοχής εξετάστηκε ο βαθμός στον οποίο οι δραστηριότητες και οι στόχοι του Οργανισμού συνέβαλαν στις βασικές εξελίξεις πολιτικής της ΕΕ και λειτούργησαν συμπληρωματικά ως προς τις δράσεις που ανέλαβαν άλλοι οργανισμοί και κράτη μέλη της ΕΕ, περιλαμβανομένης της συνοχής με το ρυθμιστικό πλαίσιο. Εξετάστηκε επίσης ο βαθμός ευθυγράμμισης με την κοινή προσέγγιση για τους αποκεντρωμένους οργανισμούς¹⁹ και η αντιστοιχία των τριετών στρατηγικών και προγραμμάτων εργασίας του Οργανισμού²⁰ με τους στόχους του ιδρυτικού κανονισμού, τη στρατηγική (2013-2020) και τα σχέδια δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά^{21,22}, και το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια²³.

Κατά την έρευνα τεκμηρίωσης στο πλαίσιο της εξωτερικής αξιολόγησης διαπιστώθηκε υψηλός βαθμός συνοχής μεταξύ του ρυθμιστικού πλαισίου και των στόχων που καθορίζονταν στις τριετείς στρατηγικές και προγράμματα εργασίας. Όλοι οι στόχοι που καθορίζονταν στα

¹⁸ Στο πλαίσιο της συγκριτικής περιπτώσιολογικής μελέτης πραγματοποιήθηκε σύγκριση του Οργανισμού με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) με βάση σειρά κριτηρίων: το παράρτημα 4 της τελικής έκθεσης της εξωτερικής αξιολόγησης. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της εν λόγω μελέτης πραγματοποιήθηκε σύγκριση των προϋπολογισμών του Οργανισμού με τους προϋπολογισμούς του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA) και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO): βλ. τμήμα VI.C. του συνοδευτικού εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

¹⁹ Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την «κοινή προσέγγιση», επισκεφτείτε https://europa.eu/european-union/sites/europaefiles/docs/body/joint_statement_and_common_approach_2012_en.pdf

²⁰ 2013-2015: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/676/wp2013-15_393821.pdf and 2016-2018: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2095/TDAX16001ENN_.pdf

²¹ EE C 402 της 29.12.2012, σ. 1.

²² Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2013-2016, EE C 351 της 30.11.2013, σ. 1· σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2017-2020, EE C 215 της 5.7.2017, σ. 1.

²³ COM(2015) 185 final.

δύο έγγραφα στρατηγικής συνάδουν και μπορούν να αναχθούν στις διατάξεις του ιδρυτικού κανονισμού. Οι δραστηριότητες του Οργανισμού συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό στις ευρύτερες προτεραιότητες της ΕΕ στον τομέα της πολιτικής για τα ναρκωτικά διά της αντιμετώπισης των ζητημάτων της ζήτησης και της προσφοράς ναρκωτικών, αν και σε μικρότερο βαθμό σε ό,τι αφορά την προσφορά, καθώς και διά της παροχής τεχνικής υποστήριξης και εμπειρογνομosύνης στα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Εντούτοις, παρότι στο παράρτημα Ι του ιδρυτικού κανονισμού ορίζεται συγκεκριμένα ότι τα στοιχεία σχετικά με τις αναδυόμενες τάσεις όσον αφορά τη χρήση πολλαπλών ναρκωτικών θα πρέπει να παρακολουθούνται, αυτό δεν αναφέρεται στους στόχους του Οργανισμού που καθορίζονται στα έγγραφα στρατηγικής και παραμένει ελλιπώς διερευνηθέν ζήτημα.

Οι στόχοι και οι δραστηριότητες του Οργανισμού που απαριθμούνται στις τριετείς στρατηγικές διαπιστώθηκε επίσης ότι παρουσίαζαν συνοχή με τη στρατηγική και τα σχέδια δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά. Η συνοχή με το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια καταδεικνύεται *μεταξύ άλλων* από την εκτεταμένη από κοινού εργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ), περιλαμβανομένων αρκετών κοινών εκδόσεων όπως οι εκθέσεις για τις αγορές ναρκωτικών της ΕΕ²⁴ και η πλέον πρόσφατη έκδοση «Drugs and the darknet» (Ναρκωτικά και σκοτεινό δίκτυο)²⁵.

Παρότι ο Οργανισμός σημείωσε κάποια πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση ζητημάτων που συνδέονται με την προσφορά σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο αξιολόγησης, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης στον συγκεκριμένο τομέα. Ο Οργανισμός ανέπτυξε σχετικούς με τη ζήτηση δείκτες και συνεργάστηκε στενά με την Ευρωπόλ σε θέματα ζήτησης ναρκωτικών. Ωστόσο, η συλλογή στοιχείων σχετικά με τα θέματα ζήτησης θα πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω²⁶. Προς αυτή την κατεύθυνση, θα πρέπει να παρέχονται πρόσθετα στοιχεία από τα εθνικά σημεία επαφής, που αποτελούν τους κύριους παρόχους στοιχείων για τον Οργανισμό.

Ο Οργανισμός ευθυγραμμίζεται σε ικανοποιητικό βαθμό με την κοινή προσέγγιση για τους αποκεντρωμένους οργανισμούς. Τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία και μηχανισμοί είναι αρκούντως αποτελεσματικά και επαρκή ώστε να διασφαλίζουν τη λογοδοσία και τη δέουσα αξιολόγηση της συνολικής επίδοσης του Οργανισμού. Η παρακολούθηση της εφαρμογής των τριετών στρατηγικών και προγραμμάτων εργασίας, καθώς και του σχεδίου διαχείρισης πραγματοποιείται μέσα από μια σειρά επιχειρήσεων παρακολούθησης. Η ανάπτυξη σαφών βασικών δεικτών επίδοσης αποτελεί θετική εξέλιξη· ωστόσο, οι εν λόγω δείκτες έχουν μεταβληθεί στη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης και, ως εκ τούτου, οι συγκρίσεις δεικτών που αντιστοιχούν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές καθώς και οι συγκρίσεις με την προηγούμενη αξιολόγηση ήταν εν μέρει αδύνατες. Επιπλέον, ο Οργανισμός δεν έχει ακόμη υλοποιήσει ορισμένες δράσεις κοινής προσέγγισης, ιδίως εκείνες που συνδέονται με τη διαχείριση βάσει δραστηριοτήτων και τους προϋπολογισμούς βάσει δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο της εξωτερικής αξιολόγησης προσδιορίστηκαν και άλλα στοιχεία που απαιτούνται

²⁴ 2016: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/10225/2018-cocaine-trendspotter-rapid-communication.pdf>; 2013: http://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/drug-markets_en

²⁵ <http://www.emcdda.europa.eu/darknet>

²⁶ Για την κατάσταση που επικρατεί σε σχέση με το συγκεκριμένο θέμα, ανατρέξτε στην κοινή έκδοση ΕΚΠΙΝΤ-Ευρωπόλ «Improved drug supply indicators for Europe: progress report», www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/10178/Improved%20drug%20supply%20indicators%20for%20Europe_Joint%20publication.pdf

προκειμένου να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την κοινή προσέγγιση, τα οποία παρουσιάζονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Η συνοχή με άλλους οργανισμούς της ΕΕ, περιλαμβανομένης της Ευρώπης, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA), του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) και του Οργανισμού για τη Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικά Θέματα της ΕΕ (Eurojust), κατέστη ευκολότερη από τους εν λόγω οργανισμούς, οι οποίοι επανεξετάζουν αμοιβαία ο ένας τα προγράμματα εργασίας του άλλου. Επιπροσθέτως, οι στόχοι και οι δραστηριότητες του Οργανισμού, περιλαμβανομένων εκείνων που καθορίζονται στη «Στρατηγική του ΕΚΠΙΝΤ 2025», λειτουργούν συμπληρωματικά προς τους στόχους και τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων ευρωπαϊκών οργανισμών.

Υπάρχουν συνέργειες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα των πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών, με την Ευρώπη και τον Ευρωπαϊκό οργανισμό Φαρμάκων όσον αφορά τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες, με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων μέσω κοινών εκδόσεων και αποστολών σε σχέση με τις μολυσματικές νόσους που μεταδίδονται με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, καθώς και με τον Εκτελεστικό Οργανισμό για τους Καταναλωτές, την Υγεία, τη Γεωργία και τα Τρόφιμα όσον αφορά την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της δημόσιας υγείας. Μεταξύ των συνεργειών με δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης περιλαμβάνεται η σχέση με την αρμόδια για την υγεία διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ SANTE).

Γενικά, οι αλληλεπικαλύψεις με άλλους οργανισμούς είναι περιορισμένες σε αριθμό, λόγω της μοναδικής θέσης που κατέχει ο Οργανισμός όσον αφορά την κατάσταση στο πεδίο των ναρκωτικών σε όλη την ΕΕ. Ως εκ τούτου, η αλληλεπικάλυψη είναι ελάχιστη, ενώ η πιθανότητα συνεργειών υψηλή. Η δυνατότητα συγχώνευσης του Οργανισμού με άλλο οργανισμό δεν θεωρήθηκε επιθυμητή από τα ενδιαφερόμενα μέρη²⁷.

Ως προς τη συνοχή με τους σχετικούς με την πολιτική για τα ναρκωτικά στόχους των κρατών μελών, μια μειονότητα ερωτώμενων ανέφεραν ότι οι δραστηριότητες του Οργανισμού παρουσίαζαν σε κάποιο βαθμό έλλειψη συνοχής. Αυτό αποδιδόταν στο γεγονός ότι αρκετά κράτη μέλη υιοθετούν μια προσέγγιση για το σύνολο των εθισμών στο πλαίσιο της στοχοθεσίας των πολιτικών τους για τα ναρκωτικά, ενώ η εντολή του Οργανισμού δεν καλύπτει τις νόμιμες ουσίες και τις εθιστικές συμπεριφορές. Ως εκ τούτου, ο Οργανισμός δεν μπορεί να παρέχει στα κράτη μέλη στοιχεία σχετικά με άλλους εθισμούς προκειμένου να υποστηρίξει τις πολιτικές τους.

Ο Οργανισμός διεξάγει κοινές δραστηριότητες και έχει αναπτύξει συνέργειες με την Ευρώπη, τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL) και τον Eurojust επί σχετικών με την ασφάλεια θεμάτων που αφορούν την αγορά ναρκωτικών της ΕΕ. Η εμπειρογνωμοσύνη του όσον αφορά την παρακολούθηση και τα σχετικά επιστημονικά θέματα συμπληρώνουν τις δραστηριότητες της Ευρώπης μέσω της παροχής του ενωσιακού γενικού πλαισίου των θεμάτων ασφαλείας που σχετίζονται με τα ναρκωτικά. Ο Οργανισμός μπορεί να παρέχει περισσότερη υποστήριξη επί θεμάτων ασφαλείας αναπτύσσοντας δείκτες που αφορούν τη ζήτηση ναρκωτικών και τα αντίστοιχα σύνολα δεδομένων.

²⁷ Την άποψη αυτή εξέφρασε το 54 % του συνόλου των ενδιαφερόμενων μερών που συμμετείχαν σε συνέντευξη. Επιπλέον, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση παρείχαν σαφή απάντηση όσον αφορά το ενδεχόμενο κλείσιμο ή συγχώνευση του Οργανισμού με άλλο φορέα.

Το «Πλαίσιο Διεθνούς Συνεργασίας ΕΚΠΙΝΤ 2018-25»²⁸ εναρμονίζει τις δραστηριότητες του Οργανισμού στον συγκεκριμένο τομέα με τη «Στρατηγική του ΕΚΠΙΝΤ 2025». Ωστόσο, ο Οργανισμός μπορεί να δώσει περισσότερη έμφαση στο να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο τα σχετικά με τα ναρκωτικά ζητήματα και οι εξελίξεις πολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο επηρεάζουν την κατάσταση στο πεδίο των ναρκωτικών στην ΕΕ.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης προσδιορίστηκε σημαντικός βαθμός αλληλεπικάλυψης μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα ετήσια καθήκοντά τους υποβολής εκθέσεων στον Οργανισμό και στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος. Προτάθηκε οι δύο οργανισμοί να συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να προσδιορίσουν πιθανές λύσεις βελτιστοποίησης και εξορθολογισμού των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων των κρατών μελών, και, ως εκ τούτου, βελτίωσης της ποιότητας των υποβαλλόμενων δεδομένων.

Ε. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ

Με βάση το κριτήριο της προστιθέμενης αξίας για την ΕΕ εξετάστηκαν τα οφέλη του Οργανισμού σε σύγκριση με τα οφέλη που θα μπορούσαν να έχουν επιτευχθεί αποκλειστικά σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, αξιολογήθηκε η ικανότητα του Οργανισμού να βελτιώνει τη δυνατότητα παρακολούθησης και αντίδρασης των κρατών μελών στα σχετικά με τα ναρκωτικά ζητήματα, καθώς και ο βαθμός στον οποίο αποτελούσε πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τους κύριους «πελάτες» του. Με βάση το εν λόγω κριτήριο διερευνήθηκε επίσης η βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων του Οργανισμού και αξιολογήθηκε το κατά πόσον υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις για την άσκηση των καθηκόντων του, σε περίπτωση παύσης των δραστηριοτήτων του.

Ο Οργανισμός χαίρει εξαιρετικής φήμης ως πηγή ολοκληρωμένων, επιστημονικών και αξιόπιστων πληροφοριών για τα ναρκωτικά. Θεωρείται ως η κύρια πηγή δεδομένων σε ενωσιακό επίπεδο και χρησιμοποιείται από ενδιαφερόμενα μέρη σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, ιδίως από υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ερευνητές και επαγγελματίες του τομέα.

Ο Οργανισμός έχει συμβάλει σημαντικά στη διεξαγωγή εμπεριστατωμένης συζήτησης για την πολιτική τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο (σε μικρότερο βαθμό). Σε ενωσιακό επίπεδο, η παροχή επιστημονικών και επίκαιρων στοιχείων και η συμμετοχή στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των σχετικών με τα ναρκωτικά πολιτικών θεωρήθηκαν στοιχεία κρίσιμης σημασίας προκειμένου να διασφαλίζεται η διεξαγωγή εμπεριστατωμένων πολιτικών συζητήσεων και η χάραξη τεκμηριωμένων πολιτικών για τα ναρκωτικά. Σε εθνικό επίπεδο, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και η παραγωγή τεκμηριωμένων στοιχείων επί σημαντικών θεμάτων θεωρήθηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες παράμετροι από τις εθνικές αρχές. Ωστόσο, φαίνεται ότι σε ορισμένα κράτη μέλη ο Οργανισμός δεν αποτελεί την κύρια πηγή πληροφοριών για τα ναρκωτικά, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να βελτιώσει τον βαθμό συμμετοχής του σε εθνικό επίπεδο και ενεργώντας περισσότερο προορατικά όσον αφορά τη συμμετοχή των επαγγελματιών του τομέα.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης διαπιστώθηκε ότι η κύρια προστιθέμενη αξία του Οργανισμού έγκειται στο σύστημα συλλογής δεδομένων για τα ναρκωτικά, χάρη στο οποίο υποχρεούνται

²⁸

<http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/9886/International%20Cooperation%20Frame%20work.pdf>.

οι χώρες που υποβάλλουν δεδομένα να παρακολουθούν συστηματικά το φαινόμενο των ναρκωτικών βάσει κοινής μεθοδολογίας και κοινών δεικτών προσφοράς και ζήτησης ναρκωτικών. Κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο ομοιομορφίας ως προς την ποιότητα και τη συγκρισιμότητα των συλλεγόμενων δεδομένων, γεγονός που επιτρέπει στον Οργανισμό να αναλύει τις πληροφορίες και να παράγει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της κατάστασης στο πεδίο των ναρκωτικών σε όλη την ΕΕ. Η επισκόπηση σε ενωσιακό επίπεδο χαίρει ιδιαίτερης εκτιμήσεως από τις εθνικές αρχές, οι οποίες βασίζονται σε αυτήν για να σχεδιάζουν εμπεριστατωμένες πολιτικές, να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των παρεμβάσεων τους για τα ναρκωτικά και να εντοπίζουν τάσεις σε άλλες περιοχές της Ευρώπης, βελτιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ικανότητά τους να παρακολουθούν και να αντιδρούν στο φαινόμενο των ναρκωτικών. Άλλες μορφές υποστήριξης όπως η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, η παρεχόμενη μεθοδολογική καθοδήγηση και η συμμετοχή του Οργανισμού στο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ για τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες θεωρούνται ως προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τις πιθανές δυνατότητες των μεμονωμένων κρατών μελών.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης διερευνήθηκε ο βαθμός στον οποίο οι δραστηριότητες που ανατέθηκαν στον Οργανισμό θα ήταν λιγότερο αποτελεσματικές σε περίπτωση που διεξάγονταν από άλλα θεσμικά όργανα σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η συγκεκριμένη επιλογή κρίνεται ως η πλέον αποτελεσματική, καθότι οι άλλες εναλλακτικές λύσεις (π.χ. η Επιτροπή, τα κράτη μέλη ή διεθνείς οργανισμοί) θα έχουν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητας της ανάλυσης, της συνέχειας των δραστηριοτήτων, και της κοινής κατανόησης του φαινομένου που επιτρέπει στην ΕΕ να εκφράζει ενιαία άποψη στα διεθνή όργανα.

Η παύση των δραστηριοτήτων του Οργανισμού θα έχει αρνητικές συνέπειες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τα οποία χρειάζονται τις αντικειμενικές πληροφορίες της για να διαμορφώνουν εμπεριστατωμένες πολιτικές. Η απουσία του Οργανισμού θα έχει ως συνέπεια την απώλεια της επισκόπησης του φαινομένου των ναρκωτικών σε ενωσιακό επίπεδο, καθώς τα δεδομένα που συλλέγονται από τα κράτη μέλη θα είναι κατακερματισμένα και σε πολλές περιπτώσεις ανύπαρκτα, με σημαντικές συνέπειες σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιολόγηση, συνεπικουρούμενη από εξωτερική μελέτη, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΙΝΤ) είναι εύρυθμη. Παρότι η αξιολόγηση είναι θετική όσον αφορά και τα πέντε κριτήρια αξιολόγησης, υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω βελτιώσεων σε αρκετούς τομείς, όπως αυτές προσδιορίζονται κατωτέρω και, αναλυτικότερα, στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Το γενικό συμπέρασμα της αξιολόγησης είναι ότι ο Οργανισμός έχει αναγνωριστεί ως κόμβος αριστείας στην Ευρώπη και διεθνώς. Οι πληροφορίες που παράγει θεωρούνται τεκμηριωμένες, αντικειμενικές, αξιόπιστες και έγκυρες. Οι δραστηριότητες του Οργανισμού παρουσιάζουν συνάφεια σε ενωσιακό και, σε διαφορετικούς βαθμούς, σε εθνικό επίπεδο. Το έργο του παρουσιάζει συνοχή με τους στόχους πολιτικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά και το έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, άλλων οργανισμών της ΕΕ και διεθνών οργανισμών. Η προστιθέμενη αξία του έργου του Οργανισμού για την ΕΕ είναι υψηλή. Δεδομένων των

περιορισμών των διαθέσιμων δεδομένων, η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Οργανισμός χρησιμοποίησε τους διαθέσιμους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους αποτελεσματικά αλλά ότι υπάρχουν περιθώρια απλούστευσης.

Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης σε ό,τι αφορά τις τεχνολογικές εξελίξεις (ιδίως αναφορικά με τα εργαλεία ΤΠ), τη διαθεσιμότητα περισσότερο προσανατολισμένων προς το μέλλον προϊόντων, τη σχέση με την επιστημονική κοινότητα και τους επαγγελματίες του κλάδου, καθώς και την ευαισθητοποίηση του ευρέος κοινού. Η παροχή δεδομένων μπορεί να βελτιωθεί σε ό,τι αφορά τη συγκρισιμότητα και τα καλυπτόμενα σύνολα δεδομένων (ιδίως σχετικά με ζητήματα προσφοράς ναρκωτικών, με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας του Οργανισμού να παρακολουθεί αποτελεσματικότερα τις πτυχές της πολιτικής για τα ναρκωτικά που αφορούν την προσφορά). Υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις με την υποβολή δεδομένων στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος. Η χρήση πολλαπλών ναρκωτικών και η παροχή υποστήριξης στα κράτη μέλη για την αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών τους για τα ναρκωτικά είναι τομείς στους οποίους ο Οργανισμός θα παρέχει προστιθέμενη αξία. Η συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω, αλλά πάντα στο πλαίσιο της εντολής του Οργανισμού. Η αξιολόγηση δεν κατέληξε σε συμπέρασμα ως προς την ενδεχόμενη μελλοντική διεύρυνση του πεδίου αρμοδιοτήτων του Οργανισμού προς άλλες νόμιμες και παράνομες ουσίες και εθιστικές συμπεριφορές.